

MINIMÁLNY ŠTANDARD PRE ŠPECIALIZAČNÝ ŠTUDIJNÝ PROGRAM V ŠPECIALIZAČNOM ODBORE

VEREJNÉ ZDRAVOTNÍCTVO

1. Charakteristika špecializačného odboru

Verejné zdravotníctvo je medicínsky multidisciplinárny špecializačný odbor, exaktne zameraný na ochranu, podporu a rozvoj zdravia verejnosti, ako aj na zdravie špecifických komúnít. Zameraný je na telesné, duševné a environmentálne aspekty zdravia populácie, na ochranu a zlepšovanie zdravia ľudí prostredníctvom výskumu vplyvu prostredia a spôsobu života na zdravie ľudí, ako aj prevencie chorôb, podpory a rozvoja zdravia. Verejné zdravotníctvo na základe vedeckých a odborných poznatkov celonárodne a regionálne usmerňuje, odporúča a navrhuje ciele programy a projekty na ochranu verejného zdravia a na udržateľnosť zdravia populácie v súčasných podmienkach technického a environmentálneho rozvoja.

2. Dĺžka špecializačného štúdia

Špecializačné štúdium trvá najmenej 4 roky.

3. Požiadavky na zaradenie do špecializačného štúdia

Odborná spôsobilosť na výkon odborných pracovných činností v zdravotníckom povolaní lekár¹⁾.

4. Obsah a rozsah špecializačného štúdia

A. Teoretické vedomosti

A.1 Epidemiológia

1. indikátory demografické, zdravia a choroby,
2. epidemiologické metódy - surveillance, skrining, epidemiologické štúdie, registre - princípy, podmienky, hodnotenie, využitie v praxi,
3. riziko, význam, hodnotenie a využitie výsledkov hodnotenia,
4. klinická a epidemiologická charakteristika infekčných chorôb podliehajúcich surveillance,
5. proces šírenia infekčných endemických, emergentných a reemergentných chorôb s povinnosťou hlásenia v SR i v rámci EÚ a WHO,

---

¹⁾ § 33 a 33a zákon č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a nariadenie vlády č. 296/2010 Z. z. o odbornej spôsobilosti na výkon zdravotníckeho povolania, spôsobe ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov, sústave špecializačných odborov a sústave certifikovaných pracovných činností v znení neskorších predpisov.

6. klinická a epidemiologická charakteristika najdôležitejších neprenosných chorôb, ich monitorovanie, hodnotenie,
7. opatrenia a intervencie pri výskyte infekčných a neinfekčných chorôb a hodnotenie ich efektívnosti,
8. nozokomiálne nákazy, sledovanie ich šírenia, analýzy, prevalenčné štúdie, opatrenia,
9. základy vakcinológie.

A.2 Environmentálne zdravie

• Hygiena životného prostredia

1. základné definície v environmentálnom zdraví,
2. metódy monitorovania faktorov životného prostredia,
3. determinanty zdravia, hodnotenie vplyvov faktorov životného prostredia na zdravie,
4. intervencie chorôb spôsobených faktormi životného prostredia a spôsobom života.

• Hygiena výživy

1. zásady správnej výživy, význam jednotlivých živín, dôležitých faktorov výživy,
2. výživa vybraných skupín obyvateľstva v závislosti od veku, pohlavia, fyziologických zvláštností, pracovného zaťaženia; typy stravovania a ich význam,
3. zdravotné riziká z potravín (druhy potravín, alimentárne nákazy, ostatné ochorenia z potravín, mikrobiologické riziká z potravín, chemické riziká) kontaminanty v potravinách a prídavné látky v potravinách; hygiena poľnohospodárskej prvovýroby, potravinárskej výroby a zariadení spoločného stravovania, zásady správnej výrobných praxe a HACCP,
4. zdravotné riziká z kozmetických výrobkov a materiálov a predmetov prichádzajúcich do kontaktu s potravinami, hygiena ich výroby a predaja.

• Hygiena detí a mládeže

1. základné znalosti o zákonitostiach telesného rastu a vývinu detí a mládeže a o vplyve životného prostredia a spôsobu života na zdravotný stav mladej generácie,
2. zásady a postupy podpory a ochrany zdravia detí a mládeže, zdravotné riziká v životnom prostredí a v spôsobe života, hygienické požiadavky na spoločné zariadenia pre deti a mládež, zásady výchovnovzdelávacej činnosti,
3. intervenčné programy podpory a ochrany zdravia mladej generácie, ich tvorba a vyhodnocovanie.

A.3 Preventívne pracovné lekárstvo a toxikológia

1. základné znalosti o vzťahu práce a zdravia – ochrana a podpora zdravia na pracovisku, charakteristiky fyzikálnych, chemických, biologických a psychosociálnych faktorov pracovného prostredia, ich pôsobenie na zdravie zamestnancov,
2. metódy merania, stanovenia a hodnotenia profesionálnej expozície fyzikálnym, chemickým a biologickým faktorom, biologické expozičné testy, posudzovanie zdravotných rizík a kategorizácia prác,

3. zdravotné požiadavky na výstavbu a prevádzku pracovísk, opatrenia na obmedzovanie zdravotných rizík (napríklad technické, organizačné, osobná ochrana, osobná hygiena a životospráva),
4. základy fyziológie a psychológie práce, ergonómie; choroby z povolania, profesionálne otravy, iné poškodenia zdravia z práce, pracovná zdravotná služba.

A.4 Výchova k zdraviu

1. behaviorálne faktory, metodológia výchovy k zdraviu, poradenstvo vo verejnom zdravotníctve - pohybová aktivita, stravovanie, zvládanie stresu, odvykanie fajčenia, poradenstvo v prevencii alkoholizmu,
2. programy podpory zdravia a prevencie: princípy tvorby programov, medicínsko-epidemiologické náležitosti pre projekt/program,
3. výchova k zdraviu vo vybraných populačných skupinách obyvateľstva z hľadiska veku, zdravotného stavu a u obyvateľstva so špecifickými potrebami.

A.5 Právo vo verejnom zdravotníctve

1. úvod do právnych disciplín, organizácia a výkon verejného zdravotníctva,
2. povinnosti fyzických a právnických osôb vo verejnom zdravotníctve, právna zodpovednosť vo verejnom zdravotníctve,
3. štátny zdravotný dozor (ďalej len "ŠZD") vo verejnom zdravotníctve, správne konanie vo verejnom zdravotníctve,
4. právne predpisy v jednotlivých oblastiach verejného zdravotníctva,
5. rozhodovacie procesy v oblasti aplikácie práva (individuálna rozhodovacia činnosť),
6. povinnosti zamestnanca a vedúcich pracovníkov vo verejnom zdravotníctve,
7. práva a povinnosti osôb pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti.

A.6 Zdravotnícka informatika a bioštatistika

1. základy sumarizácie a spracovania štatistických dát a údajov, analýza dát a údajov,
2. základné štatistické charakteristiky a miery variability, teoretické rozdelenie náhodných veličín štatistických súborov, odhad parametrov a charakteristík náhodného výberu,
3. testovanie štatistických hypotéz, závislosť dvoch náhodných veličín, funkčná a štatistická závislosť, spracovanie štatistických údajov (tabuľkové a grafické), kontingenčné tabuľky, odhady rizika a intervaly spoľahlivosti pre riziká, demografická štatistika.

A.7 Zdravotná politika a riadenie

1. základné princípy riadenia, riadenie zdravotníckych zariadení, tímová práca,
2. ekonomika a financovanie zdravotníctva, tvorba zdravotnej politiky,
3. medzinárodné aspekty zdravotnej politiky.

A.8 Špecifické témy

- problematika marginalizovaných rómskych komunít.

Ak účastník špecializačného štúdia problematiku marginalizovaných rómskych komunít absolvoval v rámci iného špecializačného študijného programu alebo certifikačného študijného programu, nemusí ju opakovane absolvovať.

A.9 Všeobecné témy

1. zdravotnícka legislatíva,
2. zdravotnícka etika,
3. systém verejného zdravotného poistenia,
4. ľudské práva, vrátane práv osôb so zdravotným postihnutím.

Ak účastník špecializačného štúdia témy uvedené v časti A.9 absolvoval v rámci iného špecializačného študijného programu, nemusí ich opakovane absolvovať.

B. Praktické zručnosti

B.1 Počet výkonov

B.1.1 Epidemiológia

Výkon	Počet	
	asistencia	samostatne
analyzovať demografické údaje, údaje o výskyte chorôb formou správy	-	2
vypracovať správy o zdravotnom stave obyvateľov pre odborníkov	-	1
vypracovať správy o zdravotnom stave obyvateľov pre laikov	-	2
vložiť hlásenia o výskyte infekčných chorôb do epidemiologického informačného systému (EPIS) vrátane údajov zistených pri vyšetrení v ohnisku nákazy	-	10
vykonať analýzu epidemiologickej situácie v okrese za jeden mesiac	-	1
vykonať represívne a preventívne opatrenia pri epidemickom výskyte infekčných chorôb (vrátane napísania správy)	-	1
vykonať represívne a preventívne opatrenia pri sporadickom výskyte infekčných chorôb	-	5
vykonať kontrolu očkovania v okrese (vrátane napísania správy)	-	1
navrhnuť opatrenie pri výskyte nozokomiálnej nákazy (vrátane napísania správy a kontroly vykonaných opatrení)	-	1
vykonať metodické návštevy u všeobecných lekárov pre dospelých (vrátane napísania záznamu)	-	4
vykonať metodické návštevy u všeobecných lekárov pre deti a dorast (vrátane napísania záznamu)	-	4
vytvoriť články alebo prednášky o epidemiológii infekčných a/alebo neprenosných chorôb pre miestne verejno-právne médiá	-	2

B.1.2 Environmentálne zdravie

• Hygiena životného prostredia

Výkon	Počet	
	asistencia	samostatne
identifikovať, hodnotiť, analyzovať a vypracovať správu o vplyve jednotlivých faktorov životného prostredia na zdravie: 3 pre odborníkov a 2 pre laikov	-	5
identifikovať, hodnotiť, analyzovať a vypracovať správu o determinantoch zdravia	-	3
hodnotiť zdravotné riziká životného prostredia a vypracovať o tom správu	-	3
vykonať ŠZD na úseku hygieny vody, vnútorného prostredia budov, zariadení sociálnych služieb	-	15
spracovať návrhy na opatrenia na predchádzanie ochoreniam, resp. návrhy sankčných opatrení pri zistených nedostatkoch z výkonu štátneho zdravotného dozoru	-	5
vypracovať minimálny intervenčný projekt alebo program zameraný na ozdravenie jednotlivých zložiek životného prostredia a minimalizovanie zdravotných rizík	-	3

• Hygiena výživy

Výkon	Počet	
	asistencia	samostatne
spracovať a vyhodnotiť dotazník na hodnotenie výživového stavu vybraných skupín obyvateľov	-	2
posúdiť funkčnosť systému HACCP pri výrobe potravín, predaji potravín, pri výrobe a podávaní pokrmov	-	5
posúdiť výsledky overenia hygienických a zdravotných kritérií potravín a pokrmov, materiálov a predmetov prichádzajúcich do kontaktu s potravinami a kozmetických výrobkov	-	5
vypracovať plán a vyhodnotiť výsledky výkonu úradnej kontroly potravín a štátneho zdravotného dozoru	-	15
vypracovať hodnotenie hygienickej situácie pri výrobe, manipulácii a predaji potravín, pokrmov a kozmetických výrobkov	-	3
vypracovať protokol o odbere vzoriek potravín	-	3
spracovať návrhy na uloženie pokút resp. sankčných opatrení na základe zistení z výkonu štátneho zdravotného dozoru a úradnej kontroly potravín	-	3
vypracovať a uplatniť opatrenia pri výskyte alimentárnych ochorení v zariadeniach spoločného stravovania	-	3

- **Hygiena detí a mládeže**

Výkon	Počet	
	asistencia	samostatne
identifikovať, hodnotiť možné riziká ohrozenia zdravia detí a mládeže v súvislosti s expozíciou faktormi životného prostredia; identifikovať etiopatogenézy možných ochorení detskej populácie súvisiacich so životným prostredím a spôsobom života	-	5
vyhodnocovať zdravotný stav detí a mládeže s cieľom sledovania trendov najmä vo výskyte chronických neprenosných ochorení súvisiacich so životným prostredím a so spôsobom života ako aj trendov v ich raste a vývine	-	3
indikovať a zdôvodňovať požiadavky na objektivizáciu faktorov životného a pracovného prostredia (fyzikálne, chemické, biologické, hluk, pitná voda) v zariadeniach pre deti a mládež	-	3
spracovať hodnotenie expozície detí a mládeže znečisťujúcim látkam, odborne interpretovať a komunikovať výsledky objektivizácie faktorov životného a pracovného prostredia s posúdením možných následkov na zdravotný stav detskej populácie	-	3
spracovať návrhy na zníženie vplyvu nepriaznivých životných a pracovných podmienok na zdravie a zdravý vývin detí a mládeže využitím právnych predpisov súvisiacich s problematikou odboru hygieny detí a mládeže (opatrenia, sankčná činnosť) a odbornej argumentácie	-	3
hodnotenie energetickej a biologickej hodnoty stravy, hodnotenie rizík expozície vybraným kontaminantom spojených s konzumáciou jedál podávaných v školských zariadeniach, hodnotiť pestrosť jedálnych lístkov	-	3
interpretovať výsledky meraní faktorov životného a pracovného prostredia detí a mládeže (fyzikálne, chemické, biologické, hluk, pitná voda)	-	3

B.1.3 Preventívne pracovné lekárstvo a toxikológia

Výkon	Počet	
	asistencia	samostatne
posúdiť pracovisko vrátane ergonomických požiadaviek a opatrení na ochranu zdravia zamestnancov, z toho: 1 pracovisko so zobrazovacími jednotkami	-	3
popis prác a pracovné činnosti – identifikovať faktory pracovného prostredia a práce, kategorizovať vykonávané práce z hľadiska zdravotných rizík pri expozícii významným/rizikovým faktorom práce a pracovného prostredia	-	3
vypracovať časovú snímku práce u vybraných profesií	-	3

vypracovať požiadavky na objektivizáciu faktorov práce a pracovného prostredia za účelom hodnotenia profesionálnej expozície a hodnotenie výsledkov; zameranie na: <ul style="list-style-type: none"> • expozíciu biologickým faktorom; chemickým faktorom vrátane expozície karcinogénom, mutagénom, reprodukčne toxickým látkam, pevným aerosólom; fyzikálnym faktorom, • expozíciu hluku, vibráciám, záťaži teplom/chladom, • osvetlenie a lasery 	-	15
posúdiť psychickú pracovnú záťaž (PPZ) a spracovať protokol vrátane kategorizácie prác pre jednotlivé profesie	-	3
vypracovať posudok o riziku vrátane plánu riadenia rizika, z toho: <ul style="list-style-type: none"> • chemické faktory • karcinogény • hluk • vibrácie • biologické faktory • laser 	-	10, z toho: 2 1 2 2 2 1
analyzovať a navrhnúť podmienky pre zdravé pracovisko na zlepšenie a udržateľnosť zdravia pracujúcej populácie alebo vypracovať návrh intervenčného programu na pracovisku vrátane navrhnutia spôsobu overenia jeho efektu	-	1
vypracovať podklady na vydanie rozhodnutia a vypracovať rozhodnutie na uvedenie priestorov do prevádzky	-	3
vypracovať návrh intervenčného programu na pracovisku vrátane navrhnutia spôsobu overenia jeho efektu.	-	1
vypracovať rozhodnutie na zaradenie prác do rizikovej kategórie 3 a 4	-	3
vypracovať informáciu o výsledkoch posúdenia zdravotného rizika a opatreniach vykonaných na ich zníženie alebo odstránenie na pracoviskách, na ktorých zamestnanci vykonávajú prácu zaradenú do tretej kategórie alebo štvrtej kategórie, k 31. decembru	-	3
vykonať ŠZD v prevádzke výrobného a nevýrobného charakteru, s popisom zistených skutočností, návrhu opatrení a ďalších následných riešení podľa zisteného skutkového stavu	-	
vypracovať návrh na rozhodnutie o uložení opatrení a sankcií podľa ustanovení príslušného zákona	-	3

prešetrenie podozrenia na chorobu z povolania a vypracovanie posudku/odborného stanoviska (napríklad pri expozícii fyzickej záťaže, chemickým faktorom vrátane karcinogénov, mutagénov, reprodukčne toxických látok, hluku, vibráciách, biologickým faktorom) prípadne podľa dostupnej problematiky na školiacom pracovisku	-	3
vypracovať náplň lekárskeho preventívneho prehliadok vo vybranom podniku, závode alebo pracovisku podľa aktuálnych podmienok na pracovisku a expozície rizikovým faktorom vyskytujúcim sa na pracovisku v konkrétnej profesii – vykonávanej práci, zhodnotiť lekárskeho nález ako podklad pre posúdenie zdravotnej spôsobilosti na prácu	-	3

B.1.4 Výchova k zdraviu

Výkon	Počet	
	asistenciu	samostatne
realizovať vyšetrenia a poradenstvo v základnej poradni zdravia v počte osôb	-	20
poradenstvo v oblasti rizikových faktorov životného štýlu v špecializovaných poradniach, z toho: <ul style="list-style-type: none"> • poradňa zdravej výživy • poradňa pre odvykanie od fajčenia • poradňa pre optimalizáciu pohybovej aktivity 	-	3, z toho: 1 1 1
prípraviť a realizovať zdravotno-výchovné aktivity individuálnou alebo skupinovú formou pre: <ul style="list-style-type: none"> • deti a mládež • dospelých obyvateľov • seniorov • znevýhodnené komunity 	-	4
vypracovať návrh intervenčného projektu/programu/štúdie/ v podpore zdravia vrátane vyhodnotenia jeho efektu	-	1
spracovať a vyhodnotiť analýzy údajov z Testu zdravé srdce	-	1

B.2 Rozsah povinnej odbornej praxe

Pracovisko	Dĺžka
epidemiológia, z toho: <ul style="list-style-type: none"> • odbor Epidemiológie RÚVZ • odbor Epidemiológie ÚVZ SR 	2 mesiace, z toho: 1 mesiac 1 mesiac
hygiena životného prostredia, hygiena detí a mládeže, hygiena výživy, z toho: <ul style="list-style-type: none"> • odbory: Hygiena životného prostredia, Hygiena detí a mládeže, Hygiena výživy RÚVZ • odbory: Hygiena životného prostredia, Hygiena detí a mládeže, Hygiena výživy ÚVZ SR 	3 mesiace, z toho: 2 mesiace 1 mesiac
preventívne pracovné lekárstvo, z toho: <ul style="list-style-type: none"> • odbor: Preventívne pracovné lekárstvo RÚVZ • odbor: Preventívne pracovné lekárstvo ÚVZ 	2 mesiace, z toho: 6 týždňov 2 týždne

Ústav biofyziky, informatiky a bioštatistiky, Fakulta verejného zdravotníctva, Slovenská zdravotnícka univerzita Bratislava	1 týždeň
laboratórium RÚVZ alebo ÚVZ SR, z toho: • objektivizácia faktorov životného a pracovného prostredia RÚVZ alebo ÚVZ SR • lekárska mikrobiológia a mikrobiológia životného prostredia RÚVZ alebo ÚVZ SR	2 mesiace, z toho: 1 mesiac 1 mesiac
poradňa zdravia RÚVZ	1 mesiac
teoretická príprava vo vzdelávacej ustanovizni	1 mesiac
všeobecná ambulancia pre dospelých	1 mesiac
oddelenie infektológie	1 mesiac

C. Návik techník komunikácie

1. osobnostné predpoklady efektívnej komunikácie,
2. verbálna a neverbálna komunikácia,
3. asertívne zvládanie konfliktov a náročných komunikačných partnerov vrátane osôb so zdravotným znevýhodnením, marginalizovaných rómskych komunít, ľudí bez domova, utečencov, migrantov a iných zraniteľných skupín, s ohľadom na ich špecifické potreby v komunikácii.

Ak účastník špecializačného štúdia témy uvedené v časti C. absolvoval v rámci iného špecializačného študijného programu alebo certifikačného študijného programu v období kratšom ako 10 rokov, nemusí ich opakovane absolvovať.

5. Ukončenie špecializačného štúdia

Špecializačné štúdium sa ukončí špecializačnou skúškou pred skúšobnou komisiou, ktorej súčasťou je obhajoba písomnej práce.

6. Výstupné vedomosti a zručnosti

1. riešiť epidémiu infekčných chorôb, sporadický výskyt bežne sa vyskytujúcich, emergentných a reemergentných chorôb,
2. riešiť opatrenia na obmedzenie výskytu nozokomiálnych nákaz,
3. vypracovávať správy o zdravotnom stave obyvateľov pre odborníkov aj pre laikov,
4. pripraviť zdravotno-výchovné články s tematikou prevencie infekčných aj neinfekčných chorôb pre médiá,
5. identifikovať, hodnotiť a analyzovať vplyv jednotlivých faktorov životného prostredia na zdravie,
6. vykonávať ŠZD na úseku hygieny vody podľa účelu použitia, vnútorného prostredia budov, zariadení sociálnych služieb,
7. vykonávať ŠZD v zdravotníckych zariadeniach,
8. vypracovať intervenčný projekt alebo program zameraný na ozdravenie jednotlivých zložiek životného prostredia a minimalizovanie zdravotných rizík,

9. vyhodnocovať výživový stav vybraných skupín obyvateľov,
10. vyhodnocovať výsledky výkonu kontroly v rámci úradnej kontroly potravín a ŠZD a dopad na zdravie populácie,
11. vypracovať projekt zameraný na ozdravenie životných a pracovných podmienok detí a mládeže,
12. identifikovať a hodnotiť možné riziká ohrozenia zdravia detí a mládeže v súvislosti s expozíciou faktormi životného prostredia,
13. vyhodnocovať zdravotný stav detí a mládeže a trendov v ich raste a vývine,
14. interpretovať výsledky meraní faktorov životného a pracovného prostredia detí a mládeže s posúdením možných následkov na zdravie detskej populácie,
15. vypracovať návrh intervenčného programu na pracovisku zameraného na zníženie rizika fyzikálnych, chemických a biologických faktorov v pracovnom procese vrátane navrhnutia spôsobu overenia jeho efektu,
16. vykonávať ŠZD na pracoviskách vrátane ukladania opatrení a prešetrovania podozrení na chorobu z povolania,
17. realizovať vyšetrenia a poradenstvo v poradni zdravia,
18. koordinovať zdravotno-výchovné aktivity v spádovej oblasti,
19. vypracovať návrh intervenčného projektu, programu alebo štúdie v podpore zdravia vrátane vyhodnotenia jeho efektu.